
EVEREST
2054

tamadres.com

ANNA KAVAN

10 Nisan 1901'de bir İngiliz ailesinin çocuğu olarak Cannes'da (Fransa) doğdu. Zengin bir baba ile çocuğunu hem ezen hem de inkâr eden bir annenin kızıydı. 14 yaşındayken babası intihar etti. Yazmaya ilk kocası Donald Ferguson'la birlikte yaşadığı Burma'da (şimdiki Myanmar) başlayan yazar, ilk altı romanını Helen Ferguson imzasıyla çıkardı. "Women's Liberation için öncü bir çaba" olarak nitelenen romanı *Let Me Alone*'un (1930) kadın kahramanından aldığı "Anna Kavan" adını ilk kez *Asylum Piece*'te (1940, öykü) kullandı. 1925'ten ölümüne kadar eroin bağımlısı olan yazar 5 Aralık 1968'de Londra'daki evinde kalp krizinden ölmüş olarak bulunduğunda, elinde, yazdıklarında "bazuka" olarak geçen şırıngası vardı. Anna Kavan'ın romanlarından *Buz* (Çev. S.Ö.), *Uyku Tanrısının Evi* (Çev. Şefika Kamcez) ve *Kartal Yuvası* (Çev. Roza Hakmen) Everest Yayınları'ndan çıkmıştır.

SELAHATTİN ÖZPALABIYIKLAR

1955'te İstanbul, Çubuklu'da doğdu. Editör, çevirmen, yazar. Bir gazette muhabir, redaktör ve bulmacacı, iki ansiklopedide yazar, çevirmen ve redaktör, üç yayınevinde düzeltmen, editör ve şef editör olarak çalıştı. Şiir, öykü ve deneme seçkileri, edebiyat ajandaları ve bir şehir monografisi hazırladı; iki editörlük atölyesi düzenledi. İlk kitabı Jorge Luis Borges'ten çevirdiği şiirlerden bir derlemeydi. Anna Kavan (*Buz*, Everest Yayınları) ve William Blake'ten Türkçede ilk kitaplaşmış çevirileri yaptı. Guillermo Cabrera Infante'den deneme, Anne Fine ve William Steig'dan çocuk kitapları, Emily Dickinson ve Ilya Kaminsky'den şiir kitapları çevirdi. Pablo Neruda'dan çevirdiği bir uzun şiir e-kitaplaştı. Kendi kitabı *Göndermeler: Yazı, yanıt, söyleşi, anı* (Ekim 2018), Brian Dillon'dan çevirdiği *Denemecilik* ve ikinci kitabı *İtalik Benim: Yazı, yanıt, söyleşi, anı* Everest Yayınları'ndan çıkan diğer kitaplarıdır.

ANNA KAVAN

JULIA VE BAZUKA

Türkçesi: Selahattin Özpalabıyıklar

Yayın No 2054
Çağdaş Dünya Edebiyatı 286

Julia ve Bazuka
Anna Kavan

Kitabın Özgün Adı: *Julia and the Bazooka*

Editör: Emre Tokcael
Kapak Tasarımı: Kardelen Akçam
Sayfa Tasarımı: Muzaffer Aysu
Düzeltilen: Tuğçe Uzel

© 1940, The Estate of Anna Kavan
© 2021, bu kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Ajans
aracılığıyla Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Temmuz 2021

ISBN 978-605-185-626-1
Sertifika No: 43949

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 45099
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 15 Çağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
www.facebook.com/everestyayinlari
www.instagram.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

İçindekiler

Sunuş (*Virginia Ironside*) 7

Eski Adres 17

Bir Ziyaret 24

Sis 33

Deneysel 43

Kahramanların Dünyası 55

Mercedes 66

Clarita 73

Dışarıda ve Uzakta 84

Şimdi ve O Zamanlar 92

Dağlarda Kafa Kıyak 108

Kayıp Şeyler Arasında 117

Zebra-Çarpmış 124

Şehirde Bir Bahçe 147

Saplantısal 153

Julia ve Bazuka 161

tamadres.com

Sunuş

1950'lerin sonlarında, Londra'daki Notting Hill Gate'te Church Street'in hemen dışındaki kortlarda tenis oynardım. Hiçbirimiz iyi değildik ve eve her zaman sıkıcı bir baş ağrısıyla dönerdim, tuhaf bir şekilde, canlandırıcı bir kaşık sirkeyle geçerdi bu ağrı.

Yaşlanmış olarak, o korkunç sıcak günleri geride bıraktığımı umuyordum, birkaç yıl önce neredeyse bilinmeyen bir yazar olan merhum Anna Kavan'ın yapıtlarına saplantılı hale gelene kadar. Kavan saplantımı başlatan kitap buydu, *Julia ve Bazuka*, ondan sonra Kavan'ın bütün kitaplarını bir seferde yuttum.

Kavan tımarhaneler, yabancılaşma duyguları ve bağımlılık üzerine yazıyordu – iç yalnızlığı somuttu. İyi tanıdığım bir ıstırap mekânını anlatıyor görünen bu büyüleyici kadın hak-

kinda daha fazla bilgi almak için can atarken, sadece hayatının son yarısını Notting Hill'de, benim tenis oynadığım yolun hemen aşağısında geçirdiğini değil, bir arkadaşına yazdığı bir mektupta Campden Tenis Kortları'ndaki topların sesini tarif ettiğini de keşfettim. Eve dönerken onunla çarpışmış mıydım acaba?

Peki, kimdi 1964'te yapılan bir araştırmada, o sırada İngiltere'de kayıtlı 753 eroin bağımlısından biri olduğu ortaya çıkan, bu bilmecemsi, kadersiz yaratık?

Doğduğunda Helen Woods'du, sonra Helen Ferguson, daha sonra Helen Edmonds oldu, ancak hayatının oldukça erken bir döneminde bütün günlüklerini ve belgelerini yok etti, yeni bir doğum tarihi, yeni bir fiziksel görünüm, yeni bir kişilik, yeni bir edebi üslup ve yeni bir isim edindi – Anna Kavan. “Dünyanın en iyi korunan sırrı olmak üzereydim, asla söylenmeyecek bir sır. Gelecek kuşaklar için ne kadar heyecan verici bir muamma olmalıyım,” diye yazdı.

Maalesef, yıllar boyu tekrar tekrar keşfedilmesine rağmen, Kavan biraz fazla sır oldu. Örneğin Jonathan Cape, 1940'ta Anna Kavan olarak yazdığı ilk kitabı *Asylum Piece*'i yayımladı. “Sonunda, övünmek gibi olmasın ama, gerçekten iyi, epeyce sıradışı bir şey ürettim,” diye yazdı Anna. “Ön değerlendirmeler birinci sınıftı, başarı için her şey hazır görünüyordu. Bu sefer gerçekten başardın, dedi Jonathan. Sonra savaş başladı. Bu da başarının sonu oldu.”

Cyril Connolly, çalışmalarına hayranlık duymasaydı eğer, edebiyat dergisi *Horizon*'da kendisi için çalışmasını istemezdi, Anaïs Nin onu “Kafka'nın dengi” olarak niteledi, Doris Lessing onu yeniden keşfetti, sonra J.G. Ballard ve Brian Aldiss,

onu gerçekten harika bir bilimkurgu yazarı ilan ettiler. Hatta *New Yorker* kitaplarından birini övdü. Eleştirmen, “görüş gücü kendi kendini aşan, ürkütücü derecede soğukkanlı, kendine acımayan canlılıkta bir yazar,” diye yazıyordu.

Umulur ki bu muhteşem kitabın yeniden yayımlanması Anna Kavan’ın yeniden keşfedilmesini sağlar; bu sefer belki de temelli.

Doğru, neşeli kitapları ya da mutlu sonları sevenlere göre bir yazar değil o. Kötülüğün ve tehdidin korkunç bir iç manzarasını yazıyor – hayatının büyük bölümünde yaşadığı bir manzarayı. Her şey kurak ve yoksul, her dakika asla gelmeyen bir ertelemeyi beklemekle geçiyor; ya da daha kötüsü, bir ceza-yı. “Yargıcı nerede bulacağını dahi bilmediğinde insan kime görünebilir ki? Neyle suçlandığını bilmenin bir yolu yokken, insan masumiyetini bulmayı nasıl umabilir ki?” diye yazıyordu bir hikâyede.

Yine de, akıl hastalığının gerçek depresyonunun en basit fisıltısını bile yaşamış herkes için, onun kitapları –*Let Me Alone* [Beni Rahat Bırak], *A Scarcity of Love* [Bir Sevgi Kıtlığı], *I Am Lazarus* [Ben Lazarus’um] gibi adlarıyla– garip bir şekilde güven verici ve rahatlatıcı. Onları okumak, sadece sizin ziyaret ettiğinizi düşündüğünüz bir ülkeye giden bir rehberle rastlamak gibi. Kavan bu ülkeyi korkuyla, saygıyla, zarafetle, sanat ve üslupla yazıyor – ve çoğu zaman kara mizahla. Ama gerçeklik ile cehennem arasındaki bu garip arabölgenin gerçek bir vatandaşı olarak yazıyor.

1901’de Cannes’da Helen Woods olarak doğdu. Son derece zor bir ilişkide olduğu annesi hırslı bir sosyetikti ve tuhaf tek çocuğunu çok sık terk etti – önce bir sütanneye, sonra

dadılara, hemşirelere, bir teyzeye, son olarak Amerika'da, Fransa'da yatılı okullara ve en nihayet Helen'in nefret ettiği Malvern Kız Koleji'ne. (Okuldayken, daha sonra yazdığına göre, "Bir gün aynanın önünde saçımı tararken, annem sürgündeki bir prensesin yüzüyle bana baktı. Mutsuz olduğumu o gün anladım.")

On dört yaşındayken, babası Güney Amerika'ya giden bir gemiden denize atladı ve Anna'nın annesi kötü bir şekilde terk edilmiş oldu. Anna on dokuz yaşında Oxford'a gitmesine izin verilmesi için yalvarsa da, annesi onu dinlemedi; kendisinin terk ettiği sevgililerinden biri olan, Burma Demiryolları'nda mühendis Donald Ferguson'la evlenmeye teşvik etti. Rangoon (şimdi Yangon) üzerinden Mandalay'a doğru yola çıktılar ve Anna vakit geçirmek ve sefil ilişkisinin stresini hafifletmek için yazmaya başladı.

Bir süre sonra Anna küçük oğlunu her gün daha da kaba-laşan kocasına bırakarak boşandı. "Kahramanların Dünyası" öyküsünde anlattığı Güney Fransa'daki yarış pilotları çevresine işte o zaman girdi. "Sonunda bir yere aittim, bir yerim vardı, dünyada bir işe yarıyordum. Mutluluğun anlamını ilk kez anlıyordum ve her birine gerçekten âşık olmak benim için çok kolaydı. (...) Onlar bana büyük cömertlikleriyle gerçeği verdiler, bana yalan söylemeden iltifat ettiler. Biri bile bana hayatın yaşanmaya değer olduğunu söylemedi. Sevdiğim tek insanlar onlar."

Onu ömür boyu bağımlı olacağı eroinle tanıştıran da yarış pilotları oldu. Daha fazla cesaretlendirilmeye ihtiyacı yoktu. Zaten kokain kullanıyordu, Güney Fransa'da bir tenis hocası "servisini geliştirmek için" önermişti.

Eroin onun arkadaşıydı. “Dağlarda Kafa Kıyak” öyküsünde şöyle yazıyor: “Benim yaptıklarım asla başkasını etkilemiyor. Utandırıcı bir şekilde davranmıyorum. Temiz, beyaz bir toz da itici değildir; saf görünür, parlar, saf beyaz kristaller kar gibi ışıır.”

Başlık öyküsü “Julia ve Bazuka” (şırıngasına “bazuka” diyor-du) elbette dahil olmak üzere, buradaki öykülerden altısı bir şekilde bağımlılığına göndermede bulunur. Ve, belki Stefan Zweig’in *Bir Kadının Hayatında Yirmi Dört Saat*’i bir yana, “Eski Adres” kadar son derece yakıcı ve korkutucu dürüstlükte bir şey okumadım ben, bu öyküde Kavan rehabilitasyondan ayrılmanın acımasız ve yalnız sürecini anlatıyor, bir de... ama bunu kendiniz bulmanız gerekecek.

Bir sonraki ilişkisi –hiç kimse onunla gerçekten evlenip evlenmediğinden emin değildir– Stuart Edmonds adlı alkolik bir sanatçıyla; onunla Buckinghamshire kırsalındaki hayatı “Şimdi ve O Zamanlar”da ıstırap verici bir şekilde anlatılıyor. Herhangi bir tür bağımlıyla ilişkisi olmuş herkes, böyle bir ilişkiyi bozan Jekyll-ve-Hyde karakteristiklerini tanıyacaktır.

Nihayet 1950’lerin başında Edmonds’u terk edip Notting Hill Gate’e yerleşti. Burasının gelecek vaat eden bir alan olduğunu fark edip bir mimar arkadaşıyla birlikte işi ev alıp yenileyerek satmak olan Kavan Emlak’ı kurdu. Bu –küçük bir gelirle– yazar olarak yaşamasını sağladı.

“Şehirde Bir Bahçe”de çok güzel yazılmış olan bahçesi, görünüşe göre incir ağaçları, ormangülleri, morsalkımlar, uzun otlar ve defnelere yoğun bir şekilde yapraklanmış ve komşuların yakındığı (Anna’nın inşa ettiği) yüksek duvarlarla korunan bir Rousseau tablosu gibiydi.

Her gün üç saat yazıyordu, her öğleden sonra kitap alma-ya çıkıyor ya da sevdiği *mille feuilles*'leri [milföy] almak için Soho'ya gidiyordu. Ve Anna elbette bugünlerde düşündüğü-nüz türden bir eroin bağımlısı değildi. Kibar, düzgün yetiştirilmişti ve asla “kendini salmış” değildi – her zaman tertemiz giyinirdi, platin saçları güzelce yapıydı. Yazın bile çoğu zaman kürk manto giyerdi, bağımlılarda çoğunlukla olduğu gibi sürekli üşüyordu çünkü. Belirgin bir şekilde sakın, boğuk bir sesi vardı, Marlene Dietrich ve Jean Harlow gibi ağır ağır ve sözcükleri uzatarak konuşurdu.

Eroin, Londra'da karaborsada kolayca bulunabiliyordu. Kibarlar topluluğunun üyeleri, malzemelerini Bay “Parlak” Chang denen bir Çinliden ya da hastalarına reçeteyle eroin veren pratisyen hekim Lady Frankau'dan satın alırlardı. Ancak Anna'nın satıcı olarak güvendiği başka bir kişi vardı: Dr. Theodor Bluth, Anna'nın Campden Caddesi'ndeki evinin yakınında oturan evli bir psikiyatrist. Anna'nın –platonik de olsa– en yoğun ilişkisi Dr. Bluth'laydı. Onu İçişleri Bakanlığına eroin bağımlısı olarak kaydolmaya ikna eden ve böylece, kendisi ölünceye kadar, ona yasal olarak eroin tedarik edebilmeyi sağlayan da Dr. Bluth'tu.

Anna'dan çok daha yaşlı olan Dr. Bluth, savaştan önce Almanya'dan kaçmış, şiir yazan, Notting Hill'deki ameliyathanesinde hastalarına öküz kanı ve metadon karışımı enjekte etmeden önce beyaz bir piyanoda alıştırılmalar yapan başına buyruk bir psikiyatristti. Bazen yorgun hastaları Campden Caddesi'nden amfetamin ve B vitaminleriyle dolu olarak çıkarlardı.

Kavan, Dr. Bluth ile pek çok detoksundan birinde tanıştı – ama eroinden kurtulmayı asla kalpten istemedi. Eroini kişiye büyük bir keyif veren değil de onu normalleştiren, katartik bir deneyim olarak görüyordu ve daha Keith Richards, William Burroughs, Allen Ginsberg ve Aldous Huxley gibi insanlar bu şeyi duymadan çok önce bu şekilde kullanıyordu eroini.

Bluth'a saplantılıydı ve sadece onun rahatlatıcı eroin dozları sayesinde değil, aralıklı ziyaretleri için de yaşıyormuş gibi görünüyordu. Bu kitaptaki öykülerin üçü, yani “Mercedes,” “Zebra-Çarpmış” ve “Kadın adamın bilincinden kaçmak istemiyordu, buna rağmen bir yükü o, her yere taşıdığı ve vazgeçmeye dayanamadığı bir ceset gibiydi,” diye yazdığı “Saplantısal” açıkça Bluth hakkındadır. Bluth ayrılırken, onu “somutlaşacak kadar keskin ve katlanması zor olan aç bir özlemlerle” bırakır.

Dr. Bluth öldüğünde Anna intihara eğilimli hale geldi, bir intihar girişiminden arkadaşları tarafından kurtarıldığında şöyle şikâyet ediyordu: “Onların müdahalesine ne kadar kızdığımı söyleyemem.” Hayattan hiç zevk almamıştı, 1926'da “Gerçek hayat nefret dolu ve yorucu bir rüya,” diye yazmıştı. 1965'te ise hayat “sadece bir kâbus ve evrenin bir anlamı yok”.

Dr. Bluth'un ölümü Anna'ya sadece yoğun keder değil, büyük bir uyuşturucu sorunu da getirdi. 1961'de Beyin Komitesi adında bir dairelerarası komite, eroin bağımlılarının dozlarını almak için ayakta tedavi kliniklerine gitmelerini önerdi. Mecburi detoksifikasyona zorlanabileceğinden korkan Anna, banyosunda çilginca malzeme depoladı.

1968 kışında, yayıncısı Peter Owen'ın onu en büyük hayranı Anaïs Nin ile tanıştırmak için verdiği bir Notting Hill

partisine katılacağı akşam, kalp krizinden öldü. Başı uyuşturucularını koyduğu Çin kutusunun üstünde, yatağında yatarken bulundu. Daha sonra polis, evinde “bütün sokağı öldürmeye” yetecek kadar eroin bulduklarını söyledi.

Virginia Ironside

tamadres.com

JULIA VE BAZUKA

tamadres.com

tamadres.com

Eski Adres

Gitmek için toparlandığım gün hemşire geliyor. Boyu neredeyse üç metre ve sanki bunu saklamak ister gibi genellikle kambur durur, ellerini de kolalı yakasının altındaki ceplerinde tutar. Şimdiyse bir elinde “Hastanın Eşyaları” yazılı büyük bir zarf var, bana uzatıyor.

“Buna ihtiyacın olmaz ama sana geri vermemiz lazım, taburcu oluyorsun artık.”

Zarfı alıyorum. Ne kadar tuhaf. Kâğıdın üstünden şırınganın onca zamandır dokunmadığım tanıdık varil şeklini hissederken rüyadaymışım gibi geliyor.

“Zaten faydası yok,” diyorum ona, “içine koyacak bir şey olmayınca.” Tam doğru söz bu değilmiş gibi geliyor, bu yüzden “Onu burada bırakabilirim,” diye ekleyip zarfı kayıtsızca çöp sepetine atıyorum.